

*Ten littéraire
romance*

*En littéraire
romance*

Simone Detiger

2e druk

Schrijver: Simone Detiger

Coverontwerp: Simone Detiger

ISBN: 9789402129380

© 2015 Simone Detiger

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Aan haar bureau voor het raam staarde Carina door het vlies van druppels. De straat maakte een verlaten indruk. Buurtkinderen, die bij mooi weer in de wijkcontainer klauterden om vervolgens met de inhoud de omgeving op te sieren, zaten nu waarschijnlijk te internetten. Bij de lantaarnpaal zag ze de overbuurman in een worsteling tussen hond en paraplu. Vachtspetters vervolmaakten zijn toch al doorweekte overjas. Terwijl haar duim over de tandafdruk in het dopje van haar pen gleed richtte ze haar blik naar binnen. Plotseling leken de stapel boeken en de aantekeningen over de romantiek haar keihard op zichzelf terug te werpen. Haar ogen renden over de titels. Een benauwend gevoel deed haar realiseren dat ze er in theorie een redelijke kennis van had maar dat de praktijk te wensen overliet. De pen gleed uit haar vingers. Ze liep naar de badkamer om het klamme zweet van haar handpalmen af te spoelen. Haar oog viel op de weerspiegeling van slechts een tandenborstel en een bescheiden verzameling make-up artikelen. Het meeste daarvan was hooguit enkele keren gebruikt. Vergeefs probeerde ze zich de datum te herinneren waarop ze voor het laatst uit was geweest. In haar slaapkamer greep ze een schone gastendoek van het stapeltje achter in haar kast. In het voorbijgaan trok ze de punt van haar dekbedovertrek recht. De nachten waarin de plek naast haar beslapen was geweest kon ze op een hand tellen. Het initiatief was dan ook nog meestal van haar kant gekomen. Achteraf had ze er spijt van gehad. In aanwezigheid van een bedgenoot leek de leegte juist groter.

Met een baan bij het *Literair Magazine*, een naar eigen smaak ingerichte woning aan de rand van de stad en twee hartsvriendinnen hoefde ze niet te klagen. Toch leek ze af en toe iets te missen. De laatste tijd drukte het vacuüm zwaarder op haar. Nu ze vijfendertig was werd het vage beeld op een cruciaal punt in haar leven te komen elke dag helderder. Daarin speelde haar sluimerende kindervens een redelijk belangrijke rol. Met betrekking tot dit thema had een jojo-effect zich van haar meester gemaakt. De opgaande beweging voltrok zich bij het aanschouwen van kinderen in de media, de vertederende uitstraling van minikleertjes in etalages en de veronderstelling dat je kind het meest eigene is dat er bestaat waardoor je ervan uit kon gaan nooit een eenzame ‘oude dag’ te hoeven hebben.

Carina kon echter relativeren en dacht bewust niet aan bezit want ze had al op jonge leeftijd ervaren dat een mens, wanneer zijn leven eindigt, geen enkel bezit blijkt te kunnen hebben. Zelfs een kind wordt achtergelaten wanneer een ouder sterft. De neergaande beweging betreffende het kind-thema bestond uit haar kijk op de wereld en op de samenleving om haar heen. In haar wijk wisten kinderen van onder de tien jaar nauwelijks wat ‘spelen’ was. Hun dagelijkse activiteiten bestonden uit het vernielen en bevuilen van andermans roerende en onroerende eigendommen en vooral uit het produceren van geluidsoverlast, in welke vorm dan ook. Voor deze kinderen bestonden er geen medebewoners. Elke vergelijking met haar eigen kindertijd liep mank. Ze zuchtte en nam weer aan haar bureau plaats. Waarschijnlijk filosofeerde ze teveel. Ze moest alles aan het lot overlaten. Maar had ze dat niet al die jaren gedaan? Het bescheiden geluid van de telefoon verstoorde haar denken. Haar vriendin Joke nodigde haar uit voor een etentje de volgende dag.

‘Onze wederzijdse burens Frits en Marian en Theo en Patty komen ook. Je kent ze nog wel.’

Het projectiel trof doel. Carina’s gezicht verstrakte. Hoewel ze moeilijk kon liegen verzong ze de smoes geen tijd te hebben in verband met een literair onderzoek.

‘Zul je niet te hard werken? Jouw artikelen hebben altijd succes. Daar hoef je volgens mij geen etentje voor af te slaan.’

Carina wist dat Joke gelijk had. Haar werk werd vrijwel altijd ongewijzigd in het *Magazine* geplaatst. Ze had nauwelijks problemen met de deadline dus had ze inderdaad geen geldige reden om die avond niet bij Joke aanwezig te zijn.

Vanaf de middelbare school deelden Carina en haar hartsvriendinnen Joke en Bea alles met elkaar. De laatste tijd had dit begrip echter beperkingen voor Carina gekregen. De ontmoetingen met haar vriendinnen bezorgden haar een licht gevoel van onbehagen. De gesprekken leken stroever te verlopen. Hoewel ze er zeker van was dat zij in hun houding tegenover haar niet waren veranderd be kroop haar het idee een buitenstaander te worden. Waarschijnlijk interpreteerde ze dezelfde signalen onbewust verkeerd. Meer wilde ze er niet achter zoeken. Om te voorkomen dat haar gedachten met haar op de loop konden gaan besloot ze zich aan haar avondritueel

te wijden: in kleermakerszit op de bank met een bord warm eten en de afleiding van de krant op schoot. Ze glimlachte bij de gedachte aan de wijze raad die haar ouders haar als kind vaak hadden gegeven: niet praten tijdens het eten tenzij het echt belangrijk is en dan alleen met een lege mond. In haar leven als single was ze inmiddels tot de conclusie gekomen dat het soms toch prettiger was om met een deels gevulde mond met iemand over onbenulligheden te moeten praten dan dat je in je eentje de worsteling met knagende gedachten moest aangaan.

Juist toen ze de advertentiepagina wilde omslaan bemerkte ze de jus vlek en wreef de druppel van de rand van haar bord. Terwijl haar vingers in de afveegbeweging waren verwickeld werden haar ogen naar de vlek getrokken.

Niet-spraakzame, ietwat verlegen musicus, vierenveertig jaar, zoekt geduldige vrouwelijke toevoerder. Ben jij de vrouw die...?

De resterende tekst was door de jus in een hiërogliefenschrift veranderd. Slechts het nummer om op de advertentie te reageren was nog leesbaar. Haar blik dwaalde af naar buiten. Ze zag het gezin aan de overkant de tafel afruimen. De frons op haar voorhoofd werd door een twinkeling in haar ogen overgenomen. Alsof ze het antwoord op een niet-gestelde vraag kreeg graaide ze in een reflex naar haar bijna antieke postpapier, krabbelde enkele regels neer, adresseerde de envelop en gooide het op de kapstok. Deze ouderwetse manier van contact zoeken trok haar op de een of andere manier aan.

Zoals wel vaker na een impulsieve handeling namen haar gedachten haar later in bed in beslag. Ze dacht aan de twee mannen die een noemenswaardige rol in haar liefdesleven hadden gespeeld. Zowel met de een als met de ander was er van een hechte band sprake geweest. Tot een duurzame relatie was het niet gekomen. Door beiden had ze zich in de steek gelaten gevoeld hoewel ze er op de lange termijn wel van leek te hebben geleerd. Ze wist dat ze naar intimiteit verlangde maar tegelijkertijd op haar onafhankelijkheid prijs stelde. Op de weegschaal met deze beide componenten probeerde ze nog steeds de balans te vinden. Het doorslaan naar een kant voelde ze als een verloochening tegenover zichzelf.

Op de kleine redactie van het *Literair Magazine* verkeerden Carina en haar collega's Tom en José in de gunstige positie zelf hun werktijd te mogen indelen. Slechts over het onderwerp, de

omvang van het artikel en de deadline had hun baas, Jaques van Ooijen, het beslissende woord. Hij stelde een onvoorwaardelijk vertrouwen in hen en in hun flexibiliteit. Voor Carina betekende dit de grootste stimulans om een sporadisch optredend writersblock te doorbreken. De vage grens tussen werkgever en personeel, die Jaques toch al nooit wilde trekken, was de laatste jaren nagenoeg onzichtbaar. In haar begintijd zag Carina hem echter als de meedogenloze hoofdredacteur aan wie ze zich moest maar vooral wilde bewijzen. Vanaf haar vijftiende jaar belaagde ze hem met haar artikelen. Door zelfstudie en cursussen breidde ze haar kennis over literatuur, die als hobby op school was ontstaan en door passie bleek te worden gevoed, uit en wurmde zich subtiel in het kleine team dat voor het *Literair Magazine* verantwoordelijk was. Tom en José beschouwden haar vrijwel meteen als een volwaardige aanvulling op hun schrijftalent. Al gauw kwam Carina erachter dat Jaques als oprichter, eigenaar en baas, met het *Literair Magazine* versmolten was. Hoewel Tom en José dit respecteerden en niet meer dan een rol op de achtergrond verlangden hanteerde Jaques de stelregel dat er voor hem geen hiërarchie bestond. Hun stemmen telden in gelijke mate mee en ieder diende met alle werkzaamheden vertrouwd te zijn. Dit principe deed een speciale band ontstaan. Ze voelden zich meer dan collega's van elkaar. Toch rees bij Carina soms het vermoeden dat Jaques hen niet in alle zaken betrok. Eerst bestempelde ze deze handelwijze als een vorm van eigenbelang en het opeisen van eer. Later stelde ze haar conclusie bij: vreugdevolle gebeurtenissen deelde hij met hen terwijl hij over problemen liever zweeg. Deze semizakelijke houding stelde ze op prijs. Ze voelde een zekere compassie in zijn zakeninstinct tot uiting komen. Juist door zijn aanwijzingen had ze zich tot een volwaardig schrijfster kunnen ontwikkelen. Buiten de werksfeer was Jaques een goede vriend geworden. Ze zag hem als de oudere broer die ze niet had maar bij wie ze altijd terecht kon.

Carina keek in haar agenda en belde zijn privélijn op kantoor. Ze wilde hem om uitstel voor haar artikel over de Romantiek vragen.

Aan de andere kant bleef het stil. Kennelijk bekeek hij de planning. 'Lukt het niet?'

‘Integendeel, het is juist boeiend daarom wil ik naar dat symposium. Ik heb het gevoel dat ik er het een en ander van zal kunnen verwerken in het artikel.’ Ze bladerde verder door haar agenda.

‘Uitstekend. We hadden het er hier juist over wie ondanks zijn drukke werkzaamheden daarheen kon gaan. Je hebt een probleem opgelost! Wanneer zie ik je hier?’

‘Dat kan ik nog niet zeggen. Je weet dat ik me hier thuis goed kan concentreren en ik heb momenteel al het nodige materiaal bij de hand.’

‘Kijk zelf maar wat jou het gunstigste uitkomt. Ik vertrouw je, dat weet je.’

Opnieuw nam Carina aan haar bureau plaats en verdiepte zich in de romantische gevoelens van de negentiende eeuw. De sfeer, de manier van leven en vooral denken, het dagelijks leven van die samenleving omhulden haar als een stolp. Toen ze schrok van het geluid van haar brievenbus realiseerde ze zich dat de ochtend aan haar voorbij was gevlogen. Bij de aanblik van de ‘literaire’ chaos op haar bureau en om haar heen moest ze lachen. ‘De mol in haar hol,’ mompelde ze terwijl ze de post oprapte. Ze ritste een brief van Bea open. Haar ogen verslonden de regels. Bea vroeg haar of ze zin had om nu eindelijk haar belofte na te komen en een paar dagen te komen logeren.

‘Dan kun je gelijk met mijn vriend André kennismaken. We wonen al een paar maanden samen. Ik heb je de afgelopen tijd bewust niets over hem verteld omdat ik zelf nog niet helemaal zeker was van onze relatie. Of ik nu het juiste besluit heb genomen, mag jij beoordelen.’

Ze smet de brief op tafel. Bea was kunstenares en haar schilderijen waren geliefd. Ze had lange tijd zuinig geleefd om een jaar geleden eindelijk een boerderijtje op het platteland te kunnen kopen. Carina herinnerde zich de moeite die Bea had gedaan om haar als huisgenoot mee te krijgen. Een vakantie in de provincie was inderdaad ontspannend maar ze zou er niet permanent kunnen wonen.

‘André, André...,’ momperde ze en zag het einde van hun onbezorgde ‘meiden-trappen-lol’-periode in zicht komen. ‘Joke met Ad en nu Bea met die André,’ zuchtte ze. ‘Het moest er natuurlijk eens van komen. Hij zal beslist zo’n kunstfreak zijn.’

Ineens dacht ze aan het briefje op de kapstok en begaf zich in de richting van de brievenbus.

Zoals gewoonlijk voorafgaand aan een literair evenement wilde Jaques de onderwerpen met haar doornemen. Dergelijke informele bijeenkomsten leken vooraf een gewichtig karakter te hebben terwijl het er meestal op neerkwam dat Carina haar ideeën spuide en Jaques daarop correcties of aanvullingen leverde. In plaats van het noteren van specifieke opdrachten werd vaak haar zelfvertrouwen gesterkt. Jaques koppelde de bespreking regelmatig aan een etentje en de laatste tijd scheen hij er een zichtbaar genoegen in te vinden zelf thuis een maaltijd te bereiden. Ook nu had hij haar weer uitgenodigd. Ze had de voorbije dagen flink doorgewerkt en een aantal speerpunten betreffende de Romantiek apart geformuleerd. Het liep tegen zes uur toen ze een blik in de spiegel wierp en door haar verwarde haren streek.

‘Dit ziet er dus een beetje te vermoeid uit.’ Even later bekeek ze zichzelf voor een tweede keer. Haar handen gleden over haar heupen als bevestiging van een bijna perfect silhouet. Beelden van vroeger flitsten aan haar voorbij: de mollige Carina die zich dagelijks tegen scheldnamen moest weren. Ze had de blikken van leeftijdsgenoten nooit vergeten. In haar puberteit dacht ze over de vernederingen heen te groeien maar werd ze door de ‘verhulde’ kritiek van volwassenen getroffen. Het was niet eens zo erg om iets te moeten horen. Het gevoel dat daarvan achterbleef was pijnlijker. Nu was ze tevreden: voor haar leeftijd maar vooral voor haar gevoel was ze slank en zag ze er bovendien jonger uit. Ze koesterde deze beloning na jaren van diëten, lichaams oefeningen en een cocktail van emoties door stress veroorzaakt.

Bij nadering van Jaques’ woning vielen haar de gesloten gordijnen op. Ze fronste haar voorhoofd terwijl ze haar fiets op slot zette en op de bel drukte. Zijn voetstappen naderden meteen. Nadat hij haar jas had aangenomen keek ze de gang rond en wierp vluchtig een blik in de woonkamer. Alles was haar vertrouwd. Toch hing er een vreemde sfeer. De open haard brandde zacht en op de achtergrond klonk lichtklassieke muziek. De twee schemerlampen, die ze in de voorbije jaren

nog geen enkele keer had zien branden, verspreidden een wazig schijnsel over het marmeren behang. Er was beslist te weinig licht om een werkbespreking te houden.

‘Zullen we gelijk aan tafel gaan?’

Carina draaide zich om en kreeg de indruk dat hij haar verwachtingsvol aankeek. ‘Dat doen we toch altijd?’

‘Ja, natuurlijk.’ Hij lachte verontschuldigend, trok een stoel voor haar achteruit en stootte daarbij zijn schoen tegen de tafelpoot.

Ze wierp een vlugge blik naar de grond en dacht in de schemer gloednieuwe schoenen te ontdekken. Zolang ze Jaques kende presteerde hij het om zijn schoenen er gebruikt uit te laten zien. Zelfs een paar waarvan hij beweerde het de dag daarvoor te hebben gekocht, zag er op kantoor al gedragen uit. In de glimmend zwarte exemplaren van deze avond leek echter het kaarslicht te weerkaatsen.

‘Zie ik het verkeerd of heb je er deze keer meer werk dan anders van gemaakt?’ Haar ogen gingen over het servies, de kaarsen en het bijpassend tafelkleed.

‘Ik wilde de sfeer van je artikel in de realiteit omzetten.’ Hij glimlachte. Zijn scheve, gele hoektand werd net niet zichtbaar terwijl hij haar een glas reikte. ‘Een toast op onze succesvolle samenwerking.’

Ze tikte zijn glas aan. ‘Bedoel je de voorbije of de toekomstige?’

‘De huidige.’ Hij lichtte de deksels van de schalen, schepte voor hen beiden op en bleef haar aankijken totdat ze de eerste hap nam.

Terwijl Carina nadacht over zijn antwoord, merkte ze dat hij zoals gewoonlijk een reactie van haar verwachtte. ‘Lekker.’

‘Jij kookt ook goed.’

‘Voor mezelf doe ik het meestal niet zo uitgebreid. Bovendien ben ik een kritisch eter wat betreft mijn eigen kookkunst.’

‘Je bent over het algemeen nogal hard ten opzichte van jezelf.’

‘Vind je?’

Jaques knikte.

Ze fronste haar wenkbrauwen. ‘Misschien.’ Carina voelde weerstand opkomen. Ze had niet de behoefte om zich aan een verplichte zelfanalyse te moeten onderwerpen. ‘Waar wilde je

me over spreken?’ Een broccoliroosje met geroosterde amandelen smeulde op haar tong na.

‘O ja, dat symposium. Ik was het bijna vergeten.’ Hij wreef aardappelkruiden van zijn mondhoeken en scharrelde allerlei papieren bij elkaar. ‘Ik wilde het volgende voorstellen. Even zoeken, hoor.’ Sommige papieren dwarrelden op de grond. In een onhandige poging om ze in een beweging op te rapen stootte Jaques zijn hoofd tegen de tafel.

‘Is alles in orde?’ Carina kon niet meer ongestoord dooreten. Ze begon zich af te vragen hoe deze verwarde man een dergelijk diner had kunnen bereiden.

‘Niets aan de hand. Je hebt wel eens van die momenten.’ Een verlegen jongensachtige blik keek haar schuin aan.

Ze legde haar bestek neer. ‘Wat bedoel je daar precies mee?’

‘Laat maar. Het is niet belangrijk.’ Hij schoof een papier in haar richting. ‘Zou je een uitgebreid verslag willen schrijven? Noem de belangrijkste sprekers, vertel iets over de opkomst en de uiteindelijke resultaten. Je begrijpt wel wat ik bedoel.’

Ze knikte met een bedenkelijk gezicht. ‘Maar dat past niet in de lijn van mijn artikel. De manier die jij voorstelt neigt naar een krantenbericht.’

‘Dat weet ik en daarom publiceer ik het verslag er apart naast. Dus hetgeen specifiek op die Romantiekperiode betrekking heeft verwerk je in je artikel. Het verslag over het symposium zelf niet. Is het enigszins duidelijk?’

‘Het is niets nieuws. Sorry dat ik het zeg maar je stelt het erg omslachtig voor. Moest ik alleen daarvoor hier naar toe komen?’

‘Ja, hoewel ik...’ Hij zweeg even.

Ze nam hem op. ‘Is er nog meer betreffende het werk?’

‘Nee...’

‘Ik hoop dat het me lukt voor de deadline.’

‘Daar heb ik honderd procent vertrouwen in.’

Opnieuw viel er een stilte tussen hen. Op de achtergrond volgde Pavarotti Andrea Bocelli op.

‘Ik heb inmiddels gemerkt dat de term “romantiek” als literaire stroming een veelomvattend begrip is. In eerste instantie verbaasde me dat.’

Jaques leunde met zijn kin op zijn hand. ‘Leg me dat eens uit.’

‘Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de letterkundige uitingsvorm en het begrip “an sich”. Met andere woorden: tussen het schrijven met een hoofdletter of met een kleine letter. Als je “romantiek”, “romantisch”, met een kleine letter gebruikt, denken de meeste mensen aan een bepaalde sfeer, stemming, gevoelens, kaarslicht, zachte muziek; dat overdreven zoete gedoe.’ Ze bemerkte zijn schuldige gezicht. ‘Ik maak jou geen verwijt, hoor. Ik uit het zoals ik het ervaar. “Romantiek” met een hoofdletter bestaat eveneens uit een dergelijke stemming in combinatie met gevoelens maar het is veelomvattender. Bovendien speelt het gevoel duidelijk de hoofdrol. Dat is niet meteen een romantisch gevoel. De oorzaak van het ontstaan van die gevoelens ligt namelijk in de maatschappij, de samenleving, het dagelijks leven, de wijze waarop een gebied wordt bestuurd. Het is subjectief want het heeft met je manier van leven te maken, met het beeld dat jij van jouw wereld, van jouw milieu hebt. In feite is het jouw persoonlijke wijze van kijken naar je eigen alledaagse leven. Degenen die hieraan lijden zoeken naar een daadwerkelijke oplossing. Het verrassendst vind ik dat er inderdaad van “lijden” sprake is.’

Jaques knikte. ‘Deze materie is jou blijkbaar niet onbekend.’

‘Ik heb me ingelezen, zoals altijd.’

‘Het lijkt meer deze keer.’

‘Ik weet niet waarover je het hebt. Het onderwerp interesseert me dus verdiep ik me erin.’

‘Toch krijg ik de indruk dat het nu meer dan interesse bij je is.’

Ze haalde haar schouders op. ‘Het is een veelomvattend onderwerp.’

‘Daarom heb ik jou die opdracht toebedeeld. Jij bent geschikt voor gecompliceerde toestanden. Ik ken jou als iemand die zich ergens in vastbijt en dan doorkauwt tot ze bij de kern is. Je weet dat Tom met de *Nieuwe Zakelijkheid* bezig is en José gaat zich in esoterische literatuur verdiepen. Deze opdracht moet gewoon wel door jou worden gedaan.’

‘En jij zelf dan?’

Hij schepte de laatste restjes van zijn bord op zijn lepel. ‘Ik handel tijdelijk minder opdrachten af. Ten eerste om privéredenen en ten tweede om als vangnet beschikbaar te zijn.’

Ze tipte met haar servet langs haar lippen. Hoewel ze hem al jaren kende vond ze het gênant om naar die privéredenen te vragen. ‘Voor wie moet jij een vangnet zijn en waarom? Verwacht je ergens problemen?’

‘In de romantiek kun je rare sprongen maken en diep vallen.’

‘Ik ben geen hoogvlieger, hoor.’

Jaques begon te lachen. ‘Wat opmerkelijk dat je het persoonlijk opvat.’ Onmiddellijk trok hij zijn gezicht weer in de plooi. ‘Je hebt soms de neiging grenzen te overschrijden.’

‘Dat doe ik alleen in het belang van het *Magazine*.’

‘Daar ben ik me van bewust en die toewijding bewonder ik in jou. Je vergeet echter jezelf te vaak.’ Hij zag dat ze hem in de rede wilde vallen. ‘Ik probeer alleen te zeggen dat ik er voor je wil zijn als je me nodig hebt.’

‘Dat weet ik.’

‘Voor de anderen natuurlijk ook maar dat is anders.’

‘Waarom is het bij Tom en José anders? Zij werken net zo goed voor jou als ik.’

Hij zuchtte. ‘Laten we het er niet meer over hebben.’

Ze haalde haar schouders op en begon zichtbaar genietend de sorbet naar binnen te lepelen. Zoals ijs behoorde te zijn was dit dessert koud maar na de laatste hap gloeide er een hittebron in Carina. Nu pas merkte ze dat Jaques zijn hand op die van haar had gelegd. Ze vroeg zich af hoe lang dit al aan de gang was en waarom ze er niets van had gemerkt. Toen hij haar verbouwereerde gezicht zag stond hij op.

‘Zullen we bij de haard gaan zitten, dan schenk ik een glaasje wijn in.’

Ze vouwde het papier met zijn aanwijzingen dubbel en stopte het bij haar aantekeningen in haar tas. ‘Nee, dank je. Ik ga naar huis. Je weet dat mijn tijd kostbaar is.’

Jaques sloeg zijn ogen neer. ‘Je hebt gelijk.’

‘Tenzij er natuurlijk nog iets is dat je met me wilt bespreken...’

Hij schudde zijn hoofd. ‘Ik zal je niet langer ophouden.’

Nadat ze hem bij de deur had bedankt vertrok ze naar huis. Behalve haar aantekeningen sjuowde ze nieuwe gevoelens en onverwachte vragen met zich mee. Die avond had ze een andere kant van Jaques leren kennen. Ze herinnerde zich hun gebruikelijke werkbesprekingen: zakelijk, to-the-point maar wel

altijd informeel. Tijdens deze informele bespreking had Carina een andere sfeer bespeurd: het woord 'intiem' lag op haar lippen. Ging haar relatie met Jaques de grens van werkverhouding overschrijden? Het was geen geheim dat ze elkaar mochten. Carina plooide haar onderlip in allerlei richtingen. Ze mocht Tom en José ook. Iedereen had een band met elkaar. Na vanavond kon ze het vermoeden dat Jaques misschien diepere gevoelens voor haar koesterde niet meer kwijtraken. Haar smoes om thuis nog te kunnen werken mondde na deze veronderstelling in een regelrechte leugen uit. Ze kon zich niet meer concentreren en besloot naar bed te gaan. Daar barstte de aanval van gevoelens, emoties en hormonen in alle hevigheid los. Ze vocht tegen de dwingende vraag die steeds duidelijker hoorbaar werd. Kreeg ze gevoelens voor Jaques of erger nog: was ze verliefd op hem geworden? De belachelijkheid van het idee alleen al voldeed voor haar als antwoord. Ze haalde een paar keer diep adem en sloot haar ogen.

Haar gedachten brachten haar terug in de tijd naar het strand dat zoveel witter leek door het goddelijke lijf van Juan. Zonlicht verblindde haar realiteitszin. Alles aan deze eerste liefde was perfect en hij maakte Spanje tot een thuisland voor haar. De zinderende dagen en zwoele nachten waren slechts met zijn aanwezigheid gevuld. Ze leefde Juan, ze ademde zijn liefde. De wereld om haar heen bestond niet meer totdat de vakantie ten einde liep. Thuis begon een intensieve correspondentie die al gauw eenzijdig bleek. Na talloze onbeantwoorde brieven hadden vrienden van haar, die naar Spanje op vakantie waren gegaan, de waarheid voor haar opgedoken: Juan bleek ergens veilig weggestopt een vrouw en een kind te hebben. Haar eerste ervaring met verliefdheid veranderde haar kijk op het andere geslacht. Ze kreeg een negatieve mening die ze echter voor haar hield. 'Zo zijn niet alle mannen,' 'Je zult je ware liefde heus wel ontmoeten.' Ze deed alsof ze de 'wijze' raadgevingen geloofde maar innerlijk voelde ze zich gekwetst. Onbewust begon ze zich achter een wazige verdedigingsmuur terug te trekken. Ze bleef er echter wel doorheen kijken en dat deed ook Don, de tweede die het presteerde om haar gevoelsleven overhoop te gooien. Terughoudendheid was troef. Ze zou niet dezelfde fout maken. Na gedegen research schonk ze hem haar liefde en

vertrouwen. Het geluk duurde... Verliefdheid kon je dus meerdere malen overkomen. Die ervaring deed Don ook op: een Aziatische vrouw met twee zoontjes stal zijn hart. Carina's hart werd door een tweede steen getroffen. Haar muur kreeg een nog steviger fundament. Ze maakte geen bewuste keuze om 'de man' uit haar leven te bannen. Een wapenarsenaal bestaande uit wantrouwen en onbewuste vooroordelen behoorde echter tot haar standaarduitrusting.

Tussen de stapel folders op haar deurmat plukte ze een groene envelop eruit. De vreemde kleur en het afwijkend formaat wekten haar nieuwsgierigheid.

'Karel Altmans? Zo te zien woont hij zo'n twintig kilometer hier vandaan.' Ze herinnerde zich de contactadvertentie en scheurde de envelop open. 'Hij componeert en speelt gitaar in een band die achtergrondmuziek bij evenementen verzorgt. Hij is vierenveertig jaar, heeft een drukke baan en literatuur en cultuur als favoriete hobby's.' Snel lazen haar ogen verder. *'We kunnen elkaar de vijftiende al ontmoeten want dan spelen wij in de pauze van een literair symposium dat in jouw woonplaats wordt gehouden. Ik hoop dat je er zult zijn. Je herkent me direct: ik ben de enige gitarist in de band.'*

Ze bekeek de klassieke lange halen van zijn handschrift.

'Maar... de vijftiende, dat is morgen!' Haar hart ging sneller kloppen terwijl ze naar haar kast rende. Haar garderobe werd nu met andere ogen bekeken. In het dagelijks leven interesseerde Carina zich niet voor modetrends. Zij gaf de voorkeur aan kwaliteit, duurzaamheid, degelijkheid. De kleding moest haar lekker zitten hetgeen voor haar een garantie voor een goede uitstraling betekende. In gedachten hoorde ze haar moeder preken: 'Wees schoon op je lichaam en zorg dat je kleren altijd gewassen en gestreken zijn'. Tot op zekere hoogte volgde ze dit gebod nog steeds op. De strijkplank werd bij Carina echter niet zo snel uitgekapt. In dat perfectionisme vond ze haar moeder net iets te ver gaan. In een onvolmaakte wereld met beschadigde mensen was het heus wel geoorloofd om gekreukte kleding te dragen. Intuïtief bracht de nieuwigheid van deze aanstaande kennismaking haar in de verleiding om toch iets speciaals aan te trekken. Ze ging langs haar jeans, blouses, sweaters, twee japonnen, een grijs broekpak en een

zachtgroen mantelpakje. Uiteindelijk plofte ze op bed neer, kneep de nekrol onder haar armen en wiegde voor zich uit starend heen en weer. Haar gezicht begon op te klaren.

‘Waar maak ik me eigenlijk druk over? Ik trek dat mantelpakje aan wat ik al van plan was. Uiteindelijk ga ik voor mijn werk. Die ontmoeting wordt een toevallige bijkomstigheid.’

Toen ze die avond de grote zaal van *Het Nest* betrad viel het haar meteen op dat er veel jongeren aanwezig waren. Ze spraken druk met elkaar en hielden zich afzijdig van de oudere generatie die hen soms geërgerde blikken toewierp. Carina bezocht al jaren lezingen en literaire bijeenkomsten maar de opkomst en variatie van de toehoorders op deze avond verbaasde haar enigszins. Meestal was een organisator al blij wanneer de helft van een zaaltje bezet was. Nadat ze op de vijfde rij een zitplaats had gevonden begon ze haar eerste indrukken te noteren.

‘Is deze zetel naast u vacant?’ vroeg een gedempt stemgeluid in de meest ouderwetse vorm van Algemeen Beschaafd Nederlands die ze zich kon voorstellen.

Carina knipperde met haar ogen in de glinstering van sieraden die een Chanel-achtig mantelpakje opsierden. ‘Gaat uw gang, de plaats is nog vrij,’ antwoordde ze het vriendelijke gezicht van een bijna adellijke vrouw. Ze schatte haar leeftijd rond de zestig jaar. De vrouw droeg haar grijze, pluizige haar in een strakke knoet die door een zwart netje bijeen werd gehouden. Haar korte benen met gezwollen enkels rustten in zwarte platte schoenen die een grote gelijkenis met schoeisel uit een vorige eeuw vertoonden. Ondanks het overheersende zwart van het totaalplaatje straalde de vrouw zelf geen somberheid uit.

‘Mijn dank.’ Ze wierp een vluchtige blik op Carina’s aantekeningen en kuchte bescheiden. Een vage walm van menthol kriebelde in Carina’s neus. ‘Nu al aan het schrijven?’ Zelf toverde de vrouw een vergulde pen met een schools cahier te voorschijn.

‘Ik werk aan een artikel over de Romantiek en wil een verslag over dit symposium eraan toevoegen.’

‘Interessant... U komt dan vooral voor professor Wisman, mag ik aannemen?’ Ze sloeg het programmaboekje open en gluurde over haar halve brilletje naar Carina.

‘Wie zegt u?’

‘Professor Wisman. Kijk, hier staat zijn naam. Hij heeft baanbrekend werk op het gebied van de Europese romantische literatuur verricht waarmee hij een stevige reputatie aan de universiteiten van Bonn, Berlijn, Wenen en de Sorbonne heeft opgebouwd.’

‘Het spijt me, ik dacht me voldoende te hebben ingelezen maar deze naam klinkt me nog niet bekend.’

‘Dat hindert toch niet. Ik kan u garanderen dat u na zijn lezing uw intellect betreffende de Romantiek zult hebben uitgebreid.’

Carina zuchtte opgelucht. ‘Het is misschien een onbescheiden vraag maar welke reden brengt u eigenlijk naar deze bijeenkomst?’

De vrouw glimlachte en haalde met een elegant gebaar het halve brilletje van haar neus. Haar egale huid vertoonde slechts enkele kleine lachrimpeltjes en twee pigmentvlekken: de kleinste boven haar rechter neusgat en een iets grotere bij haar linker wenkbrauw. ‘Ik heb vroeger literatuurwetenschap gestudeerd en een tijd gedoceerd. Aangezien het mijn passie, of liever gezegd mijn leven is, wilde en kon ik er op mijn vijftenzestigste niet mee ophouden. Ik leid nu al een tijdje een groep... “meedenkers” betreffende negentiende-eeuwse literatuur. We komen een keer in de veertien dagen bij elkaar en discussiëren dan over een door ons allen gelezen werk.’

‘Voor zover mijn ervaring reikt hebben literaire groepen in deze tijd toch nauwelijks een kans van slagen?’

Met een doordringende blik keek ze Carina aan. ‘Integendeel, en niet slechts met mijn generatie, hoor. Waarom neemt u zelf niet een keer deel? Iedereen die zich voor de literatuur uit dat tijdvak interesseert is bij ons een welkome gast. Ik zal het adres en de aanvangstijd noteren. Volgende week donderdagavond is onze eerstvolgende samenkomst.’ Ze stopte haar een memo toe.

‘U hebt me in ieder geval nieuwsgierig gemaakt.’ Ze probeerde de hanenpoten op het briefje te ontcijferen.

‘Welnu, ik denk dat we onze aandacht op ons werk moeten richten, willen we geen essentiële informatie ons intellect laten passeren,’ fluisterde ze toen de eerste spreker het podium betrad.

Carina dacht aan haar meest recente interviews voor het *Magazine*. Het *Nieuw Lees Initiatief* kon nauwelijks het hoofd boven water houden nadat de gemeente de subsidiekraan had dichtgedraaid. De literaire vereniging *Ons Boek* kampte met een dalend ledental en leeskring *Literatura* kon intern geen overeenstemming bereiken over het al dan niet combineren van oude met modernere literatuur met als doel het aantrekken van jongere leden. Ze herinnerde zich het stoffig saaie imago waaronder twee van de drie groepen gebukt gingen. Hoe kon haar een groep met een zodanig sterk leiderschap als dat deze vrouw uitstraalde zijn ontgaan? Vanuit haar ooghoeken nam ze de gestalte op. De pupillen van de vrouw waren op de eerste spreker gericht als een adelaar die zijn prooi ging aanvallen. Carina bekroop het gevoel alsof ze met het topje van een ijsberg had kennisgemaakt. Ze wilde deze gletsjer afdalen om erachter te komen wat er zich onder de oppervlakte bevond.

Drie lezingen en vele notities later werd de pauze aangekondigd: 'U kunt in de foyer koffie krijgen en naar muziek van onze gastband luisteren,' galmde het door de zaal.

Karel schoot het door haar heen.

'Gaat u ook koffie nuttigen?'

'Ik eh... wil nog even orde in mijn aantekeningen brengen. Misschien zie ik u dadelijk. Anders tot na de pauze.' Ze hield haar ogen op haar aantekeningen gericht.

'Uitstekend, tot straks. Mijn blik ontwaart toevallig enkele oud-collega's van me.' Ze wenkte naar twee mannen die door het middenpad slenterden.

Carina wachtte tot de kokette gestalte zich bij het duo had gevoegd en uit haar gezichtsveld verdween. Snel glipte ze naar het toilet en bekeek haar gezicht en kapsel. In de verte hoorde ze de band spelen. Ze werkte zich door het geroezemoes naar voren om een beter zicht op de musici te krijgen: *'ik ben de enige gitarist in de band.'* Soepele vingers zweefden over de snaren. Verdiept in het spel sloot hij af en toe zijn ogen en boog zijn hoofd waardoor een kalende kruin zichtbaar werd. Hij was lang, slank en had opvallend geprononceerde jukbeenderen en zware wenkbrouwen waarvan de rechter kritisch naar boven trok. Terwijl Carina zich een eerste indruk probeerde te vormen keek hij plotseling op. Een zoekende blik ging over de aanwezigen totdat hij bij haar stopte. Er verscheen een glimlach

op zijn gezicht en hij knikte naar haar. Verbaasd knikte ze terug. Zodra ze merkte dat hij weer in de muziek was verdiept richtte ze haar aandacht op een schilderij. Ze wilde beslist niet als een of andere fan een idool aangapen maar de man intrigeerde haar. Terwijl ze hem vanuit haar ooghoeken gadesloeg herkende ze in de menigte mensen die ze bij eerdere bijeenkomsten had ontmoet. Ze vroeg hen naar hun beweegredenen om dit symposium bij te wonen en nam andere aanwezigen en hun reacties in haar op. Aan het einde van de pauze kon ze concluderen dat er geruchten de ronde deden over een groep die zich meer dan intensief met negentiende-eeuwse literatuur bezig hield. Terwijl ze voor zichzelf besloot om meer over die groep te weten te komen tikte iemand op haar schouder. In de veronderstelling dat het de vrouw die naast haar zat zou zijn draaide ze zich om.

‘Dag Carina, ik ben het, Karel.’ Heldere, lichtblauwe ogen keken vriendelijk op haar neer. In zijn stoppelbaardje glinsterden druppeltjes. Aarzelend stak hij zijn hand uit.

‘Karel... hoe weet je dat ik het ben?’ De soepelheid waarmee zijn vingers over de snaren gleden vond geen uitdrukking in zijn koude hand.

‘Ik ging op mijn gevoel af. Eerlijk gezegd ben ik wel opgelucht dat je het inderdaad bent anders stond ik een beetje voor gek,’ fluisterde hij er lachend achteraan. ‘Ik zie dat iedereen alweer de zaal ingaat. Zal ik je nog eens schrijven?’

Verwonderd keek ze hem aan. ‘Spreken we elkaar na afloop niet meer dan?’

‘Helaas, we hebben om tien uur ergens anders nog een optreden. Dadelijk vertrekken we al. Ik heb een druk leven.’

Ze greep in haar tas. ‘Hier is mijn nummer. Je mag me altijd bellen. Ik houd meer van persoonlijk contact.’

‘Ik schrijf je. Telefoneren komt mij niet gunstig uit.’ Voor de tweede keer stak hij zijn hand naar haar uit. ‘Leuk je te hebben ontmoet.’

‘Insgelijks. Tot... schrijfs dan.’ Carina keek nog eens achterom toen ze als een van de laatste in de zaal plaats nam.

‘Nu arriveert professor Wisman’. De vrouw boog naar haar toe. ‘Ik heb u niet gezien bij de koffietafel. Bent u nog ietwat wijzer geworden over de Romantiek?’

‘Ja en nee,’ zuchtte Carina en pakte haar pen. Hoewel ze verwachtte dat de vrouw haar om nadere uitleg zou vragen zag ze haar slechts stilletjes glimlachen.

Het verhelderende standpunt van professor Wisman breidde haar kijk op de Romantiek uit en bevestigde haar vermoeden dat dit onderwerp meer dan slechts een literaire stroming inhield. Ze kreeg het sterke gevoel dat ze zich langere tijd met deze thematiek zou gaan bezighouden. Terloops gluurde ze naar de vrouw die in een soort runenschrift aantekeningen maakte.

‘En, hoe vond u het?’ vroeg ze Carina aan het einde van de avond.

‘Interessant en intrigerend.’

De vrouw reikte haar uitnodigend een hand. ‘Ik zie u graag volgende week op onze bijeenkomst. Vraagt u maar naar mij, Els van der Woude, dan krijgt u direct toegang.’

‘Ik zal het onthouden. Mijn naam is Carina de Groot.’

Het gezicht van de vrouw veranderde. ‘Dan heb ik de afgelopen jaren al veel van uw hand gelezen. Mijn complimenten. Het doet me deugd u eens persoonlijk te leren kennen. Ik heb het gevoel dat wij samen een weg hebben af te leggen. Tot ziens dan, Carina.’ Ze verdween in de menigte op weg naar de uitgang.

Carina leunde achterover en keek naar het lege podium. ‘Wat een avond,’ zuchtte ze. Haar gedachten dwaalden van Els via de lezingen naar Karels glimlach. Romantiek? Zoals Jaques had geconstateerd was Carina inderdaad gewend zich in een onderwerp vast te bijten. Deze avond bekroop haar echter het vermoeden dat het onderwerp juist haar in zijn greep begon te krijgen.

Zoals wel vaker na een evenement belde Joke haar de volgende dag op. Ook nu was ze weer geïnteresseerd in Carina’s mening over de lezingen.

‘Hoe was het op dat symposium?’

‘Interessant. Je zult het in mijn verslag terugvinden.’ Haar vingers trommelden op het toestel.

‘Komt mijn telefoontje soms ongelegen?’

‘Geeft niet. Wilde je nog meer weten?’

Het bleef even stil. 'Je moet wel heel bijzondere contacten hebben gelegd. Gewoonlijk steek je meteen van wal over de mensen die je er hebt ontmoet.'

'Sorry, Jo, je hebt gelijk. Ik ben er deze ochtend niet helemaal bij met mijn gedachten.'

'Dat heeft een bijzondere reden?'

'Nee, hoor.' Carina beet op haar onderlip.

'Vertel.'

'Ik heb daar met een vrouw kennis gemaakt die een soort discussiegroep over de negentiende eeuwse literatuur leidt.'

'Oh?'

'Ja, het verbaasde mij eigenlijk ook. Ze heet Els van der Woude. Eens in de veertien dagen komt haar groep bij elkaar. Er is geen publiciteit rondom hun ontmoetingen hetgeen alles voor mij een geheimzinnig waas geeft. Toch wordt er in de wandelgangen over gefluisterd. Ik vind het opmerkelijk dat ik er zelf nog niet over had gehoord. In ieder geval ga ik er volgende week naar toe.'

'De negentiende eeuw... Je bent stevig in de ban van de romantiek, hè? Als het nu ook nog in je privéleven doordringt...'

'Joke!'

'Ik weet het, ik bemoei me nergens mee maar je kent mijn goede bedoelingen, hè Carien?'

'Natuurlijk.' Het liefst zou Joke haar vriendin aan een man helpen en dan wel zo een als 'haar Ad'. Ze wist dat Joke het positief bedoelde wanneer ze soms kritische uitspraken over Carina's privéleven deed.

Toen ze met Ad trouwde had Carina haar toegefluisterd: 'In het boek dat mijn leven is, schrijf jij voortdurend de kanttekeningen. Ik hoop dat je dat zult blijven doen.'

Ze omhelsden elkaar en Joke antwoordde: 'Dat beloof ik. Een mooier huwelijkscadeau kan ik niet krijgen.' Zelf stond ze echter ook open voor de eerlijke mening van Carina zonder wiens oordeel ze niet met een gerust hart in het huwelijksbootje zou zijn gestapt.

Ad was in de ogen van Carina het type man dat in de veronderstelling verkeerde om altijd voor een vrouw klaar te moeten staan, althans op klusjesgebied. Hoewel van beroep accountant presenteerde hij zich vrij snel als Carina's

privékusjesman. Zijn geduld en vindingrijkheid kenden nauwelijks grenzen. Menig klein hoekje in haar woonkamer buitte hij aan de hand van haar wensen tot een zinnige ruimte uit. Hij was het zwijgzame, nadenkende type.

‘Jullie doen me soms aan mijn ouders denken,’ had Carina op een dag spontaan geuit.

Joke keek haar met een bedenkelijk gezicht aan. ‘Bedoel je dat positief of negatief?’

Ze maakte een elegante armbeweging en trok daarbij een komische grimas. ‘Zie het resultaat en oordeel zelf. Gezien onze eeuwigdurende vriendschap zou ik zeggen: positief, denk je niet?’

Ad schudde lachend zijn hoofd. ‘Volgens mij krijg ik het nog moeilijk met jullie in de toekomst.’

‘Reken maar,’ zei Joke en gaf hem een zoen.

Pas als iets Ad werkelijk raakte werd er een andere kant van hem zichtbaar. Joke betitelde het als zijn schaduwkant. Carina mocht juist die verborgen eigenschappen erg in hem. Het was de afdeling: zeggen waar het op staat, eerlijk voor je mening uitkomen zelfs als je de impact ervan kunt vermoeden. Het leven kon zo doorzichtig zijn als de mens het wilde maken. Vaak overheerste echter de nevelige variant. In Ad herkende Carina een slapende rots in de branding die, zodra een golf erop beukte, als een vulkaan tot uitbarsting kon komen.

Na het telefoontje van Joke bracht Carina die dag in haar eigen gedachtenwereld door. Zowel Els als Karel hadden iets in haar geraakt, misschien zelfs veranderd. Ze kon het nog niet definiëren. Het tweeslachtige gevoel veroorzaakte een tinteling in haar maar beangstigde haar evenzeer.

De volgende dag herkende ze tussen de folders een envelop van Karel. Hij schreef haar dat ze aan zijn verwachtingen voldeed: een knappe, spontane vrouw die maatschappelijk geëngageerd was en die hij beslist nader wilde leren kennen. Hij deelde haar de plaatsen en eerstvolgende data van hun optredens mee. Een afspraak tussendoor behoorde niet tot de onmogelijkheden maar hij gaf de voorkeur aan een ontmoeting na afloop van de tournee. Langzaam liet ze haar hand zakken en wist de verleiding om de brief te verfrommelen nauwelijks te weerstaan.

Deze wijze van contact zoeken bevreemde haar. Ze zou zich voortdurend aan zijn schema moeten houden. Er was van beide kanten geen spontaniteit mogelijk. Uit zijn brief concludeerde ze de eerste keuringsronde te hebben doorstaan. Blijkbaar was ze goed genoeg bevonden om mee door te gaan. Die veronderstelling gaf de ontmoeting een bittere bijmaak. Carina's aanpassingsvermogen leek altijd verreichend maar was op een dieper niveau paradoxaal: men moest haar nemen zoals ze was. Vaak bleek namelijk achteraf dat iemand zich anders had voorgedaan. Die ervaring was de reden voor Carina's twijfel aan het waarheidsgehalte van menig lovend woord. Ze haatte schijnvertoningen die onvermijdelijk op teleurstellingen uitliepen. Het gevoel be kroop haar in een dergelijke situatie te worden meegesleept. Voor haar gold echter authenticiteit, zichzelf kunnen zijn. In hoeverre zou dat met Karel mogelijk zijn? Ze betrapte zich erop nu al een rol voor haarzelf in zijn leven te willen zien. Een vuurtje leek aangestoken. Van een overspringende vonk was echter geen sprake. Ze besloot hem het voordeel van de twijfel te gunnen.

Even later fietste ze naar het kantoor van het *Literair Magazine*. Sinds de wegen waren geasfalteerd en de fietspaden gescheiden van de rijbaan legde ze de afstand in een kortere tijd af. Vroeger moest ze tussen stilstaande auto's door manoeuvreren en op de onhandigste plaatsen afstappen. De vooruitgang had zijn voordelen tenzij ze het waagde tegelijkertijd met de schoolgaande jeugd op de weg te zijn. De hindernissen varieerden dan van afsnijdende en vlak voor haar slingerende fietsers, loszittende ellebogen en rondvliegende klodders spug tot scheldkanonnades en verticaal balancerende skateboards. Carina ergerde zich niet meer. Ze wist de drukte meestal te mijden.

Toen ze haar fiets in de stalling op slot had gezet zwaaide ze als gebruikelijk naar Arjan, de portier. Ze zag aan zijn rode oren dat hij het tijdschriftje onder zijn desk verborgen hield waarvan zij vrijwel zeker wist dat het niet het *Literair Magazine* was. Ze onderdrukte een heimelijk lachen. Ondanks de aanwezigheid van een portier en een bewaakte fietsenstalling was het *Literair Magazine* in een sober kantoorgebouw gevestigd. Er waren vier verdiepingen en hun werkruimte bevond zich op de bovenste etage. Ze stapte uit de lift en begaf zich naar het kantoortje.

Jaques leek verdiept in een of andere tekst. In zijn rechterhand balanceerde een kop koffie. Zoals ze gewend was tikte Carina tegen de half openstaande deur en hield haar pas in alvorens ze zijn kantoortje betrad.

‘Even storen. Hier is het beloofde artikel met het verslag over het symposium.’ Ze legde een envelop op de hoek van zijn bureau.

‘Carien, sorry, ik had je niet gehoord.’ Hij gooide zijn tekst op een stapel papieren, bood haar een stoel aan en schonk een kop koffie in. Zijn hoffelijkheid zouden ze in Engeland ‘chivalry’ noemen. Carina typeerde hem als galant, ouderwets galant zelfs. In haar beroep ontmoette ze de meest verschillende mannen. Door de jaren heen zag ze de subtiele veranderingen in hun gedrag. ‘De man’ bestond niet. Ze waren er in verschillende variaties: terughoudend, jongensachtig, vrijpostig, betweterig, verwijfd, stoer. Carina eiste geen etiquette maar een attent, behulpzaam gebaar, een bewijs van opvoeding en manieren waaruit een zekere mate van respect voor een vrouw sprak, wist zij op waarde te schatten. Ze zuiverde haar eigen rol daarin beslist niet weg. In de wandelgangen had men haar het etiket van zelfstandig-afstandelijk opgeplakt. De andere sekse had het soms zichtbaar moeilijk met haar. Jaques behoorde niet tot die groep. Hij was de gentleman die, ongeacht uiterlijk en gedrag van zijn vrouwelijke gesprekspartner, altijd de gepaste afstand wist te bewaren.

‘Je hebt het dus op tijd af gekregen. Ik verwachtte eigenlijk niet anders. Hoe was het op die bijeenkomst?’

‘Er gingen twee lezingen specifiek over de Romantiek. Vooral een zekere professor Wisman blijkt een autoriteit op dit gebied. Hij is vrij diep op het onderwerp ingegaan. Je begrijpt dat ik blij was dat ik er naar toe was gegaan.’

Jaques knikte. ‘Nog interessante mensen ontmoet?’

‘Ja, een vrouw die hier in de stad een of ander literair discussiegroepje schijnt te leiden. Ze heet Els van der Woude.’

‘Heb je met haar kennis gemaakt?’

‘Ken je haar?’

‘Niet persoonlijk. Ik heb wel vage geruchten over haar gehoord. Ik wilde het je steeds vertellen maar je weet wat voor een warhoofd ik ben. Ze schijnt een opmerkelijk type te zijn.’

‘Als je op haar uiterlijk afgaat zou je dat in ieder geval kunnen zeggen. Ze wekt de indruk zo’n adellijke dame uit een oud geschiedenisboek te zijn. Volgens mij is ze zelf voor een deel in die negentiende eeuw blijven steken.’

‘Ik doelde eigenlijk niet op haar uiterlijk. Het schijnt juist dat zij zo’n verrassende kijk op de negentiende- eeuwse literatuur heeft en dat op een boeiende manier op anderen, vooral jongeren, weet over te brengen.’

‘Daar zal ik het bewijs dan wel van zien want ik ga naar haar eerstvolgende bijeenkomst. Ze heeft me er speciaal voor uitgenodigd dus je begrijpt mijn nieuwsgierigheid.’

‘Daar moet je zeker naar toe gaan. Misschien kunnen we er iets over publiceren. Heb je verder nog nieuwe mensen ontmoet?’

‘Eh, nee... niet echt.’ Snel nam ze een slok koffie. Haar tong werd bijna door het bruine vocht verschroeid.

‘Je zou toch zeggen dat er in een dergelijke sfeer wel nieuwe ontmoetingen plaatsvinden.’

‘Wat voor “sfeer” bedoel je?’

‘Die romantiek en alles daaromheen.’

‘Ik weet niet waar jij op zinspeelt maar het was een symposium zoals alle voorgaande, hoor.’

‘Je hoeft niet gelijk in de verdediging te gaan.’

‘Dat is ook niet mijn bedoeling. Ik had het er gewoon te druk met die romantische theorieën om op andere aanwezigen te letten.’ Ze zette haar kopje neer en stond op. ‘Ik ga weer. Ik zal je niet langer van je werk afhouden.’

‘Ik heb altijd tijd voor je, dat weet je.’ Zijn lachrimpeltjes stelden haar gerust. ‘Ik hoor van je over die bijeenkomst bij Els, hè?’

‘Uiteraard.’

Jaques was een goede vriend maar met dit deel van haar privéleven had hij niets te maken. Toch hinderde het Carina dat ze dingen voor hem had verzwegen. Ze berustte zich in de overtuiging dat ze hem niet wilde kwetsen. Opgelucht fietste ze de kruising over: geen leugentje om eigen bestwil maar een zwijgen in het belang van de tegenpartij. Ze verzonk in gedachten. De eerlijkheid gebod haar toe te geven Jaques als bondgenoot en niet als tegenpartij te zien.

De volgende dag besloot ze Karel terug te schrijven. Het speet haar dat hij de komende weken op tournee was. Zoals hij al had gedaan zou zij nu ook meer over haarzelf prijsgeven. Ze dacht na over haar interesses en karaktertrekken. Over dat laatste item prefereerde ze de mening van een ander. Ze vond zichzelf bevooroordeeld, niet in staat tot objectiviteit. Enkele uren later zat ze bij Joke en Ad aan tafel.

Hun woning straalde nog steeds rust en eenheid uit. Ad had er met een dosis geduld zijn stempel op gedrukt hoewel het wat betreft de details juister zou zijn om over 'hun' stempel te spreken. In een afgezonderd hoekje voor een lichtgrijze wand met boeken stond zijn donkergrijze bureau met de zwartlederen draaifauteuil. Een Chesterfieldbank met twee fauteuils vormde het zitgedeelte. Op het glazen blad van de salontafel glansde een soort Rodinbeeldje dat schaduwrijk werd beschenen door het lichtornament aan het Toscaans gele plafond. Boven de ecru-keurige schouw prijkte een imitatie-Constable of -Turner. Over de schilder waren Joke en Ad het nooit echt eens geworden. Het geheel was omgeven door zachtgroene muren met een nauwelijks zichtbaar bloemendessin dat bij de doorgangen werd onderbroken door deuren die een tint donkerder waren. De kroonluchter boven de etenstafel gaf het kristal, het zilverwerk en het porseleinen servies een verheven dimensie. Toen Carina de woning een paar jaar geleden kort na de veranderingen betrad leek alles op haar af te komen. Ze kon zich nog herinneren dat Joke haar midden op de bank plaatste en haar gebood haar mond te houden.

'Zwijg, kijk rustig om je heen en laat het geheel op je inwerken.'

Carina gehoorzaamde en voelde langzaam dat alles in evenwicht was. Sindsdien werd deze woning als een ijkpunt in haar leven wanneer ze de balans dreigde te verliezen.

Ze zuchtte alsof er een last van haar schouders afviel. Haar ogen volgden haar vriendin die op haar eigen elegante manier de effen overgordijnen voor de grote ramen sloot en een controlerende blik wierp op het ronde zijraampje dat subtiel met een soort rijstpapier was gedecoreerd. Toen ze aan tafel plaats namen had Ad het eten al over de borden verdeeld.

'Vergeleken met mijn eenpansgerechten is dit pure verwennerij.'

‘Je moet jezelf niet verwaarlozen, Carien. Ook al heb je het druk, goed en vooral gezond eten is een hoofdzaak. In die vlug-klaar-maaltijden ontbreken vaak vitamines en de nodige mineralen.’

‘Begin je weer, Jo? Ik eet al lang geen vlug-klaar-maaltijden meer. Ondanks de werkdruk probeer ik tijd voor het koken van een gezond maaltje te maken. Ik ga echter voor mezelf niet uitgebreid staan koken.’

‘Dat kan ik me voorstellen,’ reageerde Ad. ‘Als er een tweede persoon bij is heb je er meer zin in.’

‘Je hebt geen potentiële partner op het oog?’

Carina schudde haar hoofd. Ze voelde Joke’s nieuwsgierigheid opkomen. In de hoop met een gevulde mond geen vragen meer op haar afgevuurd te krijgen probeerde ze onverstoord door te eten.

‘Aan je uiterlijk ligt het niet. Je bent een knappe vrouw en ziet er altijd verzorgd uit,’ zei Ad terwijl hij haar een terloopse blik toewierp.

‘Dank je.’

‘En aan je karakter mankeert ook weinig hoewel er op sommige punten nog iets kan worden bijgeschaafd.’

‘Ik had van jou niet anders verwacht.’ Ze legde haar bestek opzij. ‘Als jullie toch zo analyserend bezig zijn: noem eens een aantal van mijn opvallendste karaktertrekken. Jullie kennen me tenslotte lang genoeg.’

Ad wreef over zijn kin en keek even naar zijn vrouw. ‘Toen ik je pas leerde kennen vond ik je vriendelijk maar terughoudend, een beetje afstandelijk. Naarmate ik je beter leerde kennen vielen me je intelligentie en ijver op. Soms wék je de indruk een perfectionist te willen zijn: je neigt tot het uiterste te gaan om iets te verwezenlijken.’

Ze richtte haar blik op Joke.

‘Ik ken je al jaren als een eerlijk, rechtvaardig mens dat helaas de neiging heeft zich terug te trekken wanneer deze principes teveel worden aangevallen. Je kunt goed geheimen bewaren, je mond houden dus, hetgeen soms echter ook in je nadeel kan uitvallen. Ik weet dan niet meer wat er in je omgaat.’

‘Hoeft ook niet,’ zei ze zacht.

Carina vroeg zich af waarom ze naar deze donderdagavond had uitgekeken. Haar bezoeken aan literaire bijeenkomsten de afgelopen jaren waren routinematige opdrachten te noemen. Wat maakte deze bijeenkomst dan zo bijzonder? Ze bekeek haar standaardvragenlijstje. Gewoontegetrouw stopte ze het spiekbriefje bij elke opdracht in haar tas terwijl ze de vragen al lang uit haar hoofd kende. Deze avond besloot ze het stukje schijnzekerheid niet meer mee te nemen. Het verbaasde haar dat de afwezigheid van het lijstje haar een gevoel van vrijheid bezorgde.

Op weg naar de kelder van gemeenschapscentrum *Het Nest* merkte ze dat haar hemd aan haar rug kleefde. Toen ze als tiener naar school fietste hield ze vaak met haar vriendinnen een wedstrijd wie er als eerste aankwam. Ongeacht of ze de winnares was had ze altijd een nat hemd van het transpireren. Dit deed zich ook voor wanneer ze voor de pestende jongens op de vlucht gingen en stiekem net niet te hard fietsten om toch door hen te worden ingehaald. Haar doorweekte hemd was als een tweede huid wanneer ze met windkracht acht de enige helling op haar weg naar school opploeterde. Uiteindelijk zocht ze geen oorzaak meer voor het transpiratievocht dat via de poriën op haar rug een uitweg had gevonden. Ze associeerde eenvoudigweg fietsen met zweten. Haar moeder raadde haar dagelijks aan om een reservehemd mee te nemen en zich voor aanvang van de lessen op het toilet te verschonen. Die rompslomp was voor Carina te omslachtig. Ze riskeerde dan liever een longontsteking die ze tot op de dag van vandaag nooit had opgelopen. Van harde wind was nu echter geen sprake en niemand hield een wedloop met haar, behalve misschien haar emoties.

Bij het fietsenrek keek ze op haar horloge en plaatste haar fiets tussen een Kronan-vehikel en een dertien-versnellingen-Batavus. Het leek nog niet erg druk in de kelder. In de deuropening nam ze het geheel in zich op. Een lange heer van bejaarde leeftijd, voorafgegaan door een zweem van kerkwierook, naderde haar. Bij elke stap leek hij eerst zorgvuldig zijn hak op de grond te plaatsen om vervolgens de rest van zijn voet tot aan de tenen af te rollen. Er klonk een kuch die als een ingehouden rochel eindigde. De booglijn van

zijn wenkbrauwen maakte haar duidelijk dat ze van top tot teen in beeld was. Zijn dikke snor vertoonde een lichte trilling.

‘U bent nieuw hier, mag ik aannemen?’

Ze moest innerlijk lachen. Dit was exact het type dat bij Els paste. De man keek haar nog steeds bedenkelijk aan. ‘Neemt u me niet kwalijk, ik ben hier inderdaad voor het eerst. Els van der Woude heeft mij uitgenodigd en nu...’

‘In dat geval...’ Zijn gezicht klaarde op. ‘Van Galen is mijn naam, aangenaam.’ Hij stak haar een knokkelige hand toe terwijl hij zijn hakken tegen elkaar klakte.

‘Carina de Groot.’

De man zette grote ogen op. ‘Van het *Literair Magazine*?’

Ze knikte.

‘Het is mij een eer u te mogen verwelkomen. Ik veronderstel dat u eerst rustig de gang van zaken hier wilt bekijken?’ Opnieuw knikte ze. ‘Dan zal ik u de plaats voor onze nieuwelingen tonen. Als u mij wilt volgen...’

In het midden van de ruimte stonden houten klapstoeltjes in een kring. Daar omheen was een tweede cirkel opgesteld waar Carina plaats mocht nemen.

‘Ik verzeker u dat u zich niet zult vervelen. Laat u met de stroom meevoeren.’ Hij wierp haar een mysterieuze blik toe, boog licht en verdween naar de deur. Ze kon nauwelijks over de diepere betekenis van zijn uitspraak nadenken want van Galen kwam al met een volgend ‘slachtoffer’ terug. Hij loodste een meisje van een jaar of achttien naar de stoel naast Carina. Ze spitste haar oren en hoorde hem met dezelfde slotzin vertrekken.

‘Ben jij hier ook voor het eerst?’ Het meisje slingerde haar ene been over het andere en trok aan de rafels bij een doorzichtige plek in haar jeans.

Carina knikte. ‘Ik ben hier beroepshalve. Mijn baas wil dat ik over deze bijeenkomst een verslag schrijf.’

‘Ik ben uit nieuwsgierigheid gekomen. Er wordt zoveel over deze ontmoetingen gesproken. Ze zeggen dat het erg leerzaam is en dat je er moeilijk van los kunt komen.’

Voordat eventuele hallucinaties over ondergrondse literaire netwerken haar konden belagen besloot Carina het meisje uit te horen. ‘Wie bedoel je met “ze”?’

‘Iedereen die ik in de wandelgangen hoor praten. Bij ons op college is de naam *Els van der Woude* een begrip. Medestudenten van mij zitten al een tijdje in haar groep.’ Ze keek om zich heen en zwaaide naar een groep jongeren die druk pratend naar de kring liep. ‘Daar komen ze juist aan.’

‘In studentenkringen ben ik niet echt bekend. Wat studeer je eigenlijk?’

‘Duitse taal en cultuur. Ik zit in m’n eerste jaar. De meesten van hen daar zijn letterenstudenten.’

‘Op wat voor een manier praten ze zoal over Els?’

Het meisje boog naar haar toe en antwoordde op fluistertoon: ‘Je zou bijna zeggen dat ze er wordt vereerd. Men praat met respect en waardering over haar. Er hangt ook een of andere mystieke sluier om haar als persoon. Maar dat is mijn persoonlijk oordeel over de geruchtenstroom, hoor. Misschien denk ik er straks anders over.’

De ruimte liep langzaam vol. Van Galen kreeg versterking van soortgenoten: de termen ‘gekostumeerd bal’ en ‘Venetiaans carnaval’ waren voor deze groep niet misplaatst. De adellijk uitgedoste dames en heren leken allen ouder dan zestig jaar. De meeste mannen bewogen zich traag voort in een plechtige tred terwijl de vrouwen er in trippelpasjes met een vrij hoog stemgeluid doorheen liepen. Het verwonderde Carina dat de groepen niet als homogene eenheid bij elkaar bleven. Sommige adellijken en studenten zochten elkaar op en zaten gemengd door de ruimte verspreid. Bij de entree zag ze een nieuwe groep arriveren: een mengeling van carrière-outfit tot vrijetijdskleding. Ze schatte deze groep tussen de dertig en vijfenveertig jaar oud en betitelde hen als de ‘allegaarsen’ uit de huidige samenleving. Als laatste betrad Els de ruimte. De cirkel was inmiddels voltooid en de kringleden begroetten haar enthousiast. Ze beantwoordde het applaus met zo’n glimlach die je gelijk op je gemak stelde.

‘Voordat we beginnen heet ik eerst onze beide nieuwe geïnteresseerden van harte welkom.’ Ze richtte zich tot Carina en de studente. ‘Ik hoop dat jullie een memorabele avond tegemoet gaan.’ Plechtig aanschouwde ze de kring. Ze keek ieder een seconde in de ogen en gaf een subtiele hoofdknik. Alsof er een blijk van goedkeuring was uitgesproken leek er een ontspannen rust in de kring neer te dalen. ‘Zoals afgesproken